



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 399/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 28 PP 93/2020 a jeho uzneseniu z 2. februára 2021 a proti postupu Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 35/2021 a jeho uzneseniu z 24. marca 2021 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva „na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 48“ Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a „čl. 6“ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 28 PP 93/2020 a jeho uznesením z 2. februára 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 35/2021 a jeho uznesením z 24. marca 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“; spolu s napadnutým uznesením okresného súdu ďalej aj „napadnuté uznesenia“). Zároveň navrhuje priznať mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 800 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 19. novembra 2020 bol okresnému súdu doručený návrh obhajcu sťažovateľa na podmienkové prepustenie sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením č. k. 28 PP 93/2020-43 z 2. februára 2021 podľa § 66 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom v rozhodnom

období tak, že predmetný návrh sťažovateľa na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 3 T 29/2018 z 23. októbra 2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 To 1/2019 zo 7. marca 2019 a trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava II č. k. 0 T 168/2016 z 29. apríla 2016 v spojení s uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 0 T 168/2016 z 25. júna 2019, zamietol.

3. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu z 2. februára 2021 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením č. k. 3 Tos 35/2021-57 z 24. marca 2021 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v znení účinnom v rozhodnom období ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti postupu všeobecných súdov a napadnutým uzneseniam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že okresný súd opomenul bezodkladne doručiť jeho písomné podanie z 3. marca 2021 na posúdenie krajskému súdu, ktorý rozhodol o jeho sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu bez toho, aby sa oboznámil s jeho „*obhajobnými argumentmi*“ a posúdil ich dôvodnosť. Uvádza, že ústavná sťažnosť smeruje proti porušeniu jeho základného práva na obhajobu a súdnu ochranu z dôvodu nečinnosti okresného súdu. Konštatuje, že z ustanovení Trestného poriadku síce nevyplýva povinnosť odôvodňovať podanú sťažnosť, a teda ani povinnosť všeobecného súdu čakať na vyjadrenie dotknutej osoby, avšak z dôvodu uplatnenia práva na obhajobu je povinnosťou súdu, aby neskôr doručené vyjadrenie bezodkladne doručil tomu súdu, ktorý o ňom rozhoduje, pokiaľ o ňom nerozhoduje v zmysle § 190 ods. 1 Trestného poriadku. V neposlednom rade namieta spôsob, akým sa krajský súd vysporiadal s jeho podaním „z 03. 02. 2021, v súvislosti s neprimeranou dĺžkou konania“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva „*na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 48*“ ústavy a „*čl. 6*“ dohovoru v konaní o návrhu sťažovateľa na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý bol napadnutým uznesením okresného súdu zamietnutý a v súvislosti s ktorým krajský súd následne zamietol aj sťažnosť sťažovateľa podanú proti takému rozhodnutiu okresného súdu.

6. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti namieta porušenie čl. 48 ústavy v spojení s označením porušenia práva na spravodlivý proces. Zároveň v úvode ústavnej sťažnosti označuje ako porušené aj jeho právo podľa „*čl. 6*“ dohovoru. V obsahu ústavnej sťažnosti zároveň explicitne uvádza, že namieta vysporiadanie sa krajského súdu s neprimeranou dĺžkou konania o návrhu na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ako aj porušenie jeho práva na obhajobu (spravodlivý proces, pozn.). V dôsledku popísaných skutočností a s poukazom na uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 514/2020 z 18. novembra 2020 č. 84/2020 ZNaU ústavný súd vymedzil predmet predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti tak, ako je uvedené v záhlaví tohto uznesenia, a jednotlivé námietky sťažovateľa predbežne prerokoval spôsobom, ako je uvedené (predovšetkým) v bode 14 až 21 tohto uznesenia.

7. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcich viacerých nedostatkov niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ústavný súd túto vyhodnotil ako obsahovo natoľko zrozumiteľnú, že umožňuje v tejto veci realizovať ústavný prieskum (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, I. ÚS 71/2021).

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 PP 93/2020 a napadnutým uznesením okresného súdu:

8. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa postupom a napadnutým uznesením okresného súdu, ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

9. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

10. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05).

11. Proti postupu a napadnutému uzneseniu okresného súdu mal sťažovateľ právo podať sťažnosť, ktoré aj využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu namietaným právam sťažovateľa mal krajský súd, na základe čoho je vylúčená právomoc ústavného súdu na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Nad rámec už uvedených skutočností ústavný súd poukazuje na § 55 ods. 3 Trestného poriadku, v zmysle ktorého ak je dôvodný predpoklad, že došlo k priesťahom v príprave prejednávania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k priesťahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákolvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu; ak sa nepostupuje podľa odseku 4, súd musí bez meškania túto sťažnosť pre nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojím stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu.

13. Ústavný súd zastáva názor, že sťažnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku možno považovať v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde za účinný právny prostriedok, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorého použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitného predpisu – Trestného poriadku (m. m. IV. ÚS 296/2010,

II. ÚS 31/09, IV. ÚS 113/2012, II. ÚS 531/2017, III. ÚS 263/2021). V ústavnej sťažnosti však sťažovateľ netvrdil, ako ani nepreukazoval, že by podal sťažnosť pre nečinnosť okresného súdu podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, t. j. nevyužil účinný právny prostriedok ochrany svojho základného práva, na základe čoho by bolo možné odmietnuť túto časť ústavnej sťažnosti aj z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 35/2021 a napadnutým uznesením krajského súdu:

14. Sťažovateľ argumentuje, že v dôsledku opomenutia okresného súdu bezodkladne doručiť jeho písomné podanie z 3. marca 2021 krajskému súdu bolo o jeho sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu rozhodnuté krajským súdom bez toho, aby sa oboznámil s jeho „*obhajobnými argumentmi*“.

15. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť hneď po vyhlásení tohto rozhodnutia. Napadnuté uznesenie okresného súdu bolo sťažovateľovi doručené 2. marca 2021 a jeho obhajcovi 11. marca 2021. Z napadnutého uznesenia krajského súdu tiež vyplýva: „*Odsúdený samostatne č.l. 46-47 spisu, ako i prostredníctvom svojho obhajcu č.l. 49 spisu písomne odôvodnil zahlásenú sťažnosť, v ktorej poukázal na to, že okresný súd rozhodoval o podmiennečnom prepustení až po uplynutí zákonnej lehoty, keďže v zmysle § 415 odsek 4 o návrhu podľa odsek 1 a 3 rozhoduje súd najneskôr do 60 dní od jeho doručenia. Nejde tak len o niekoľkodňové porušenie.*“ Krajský súd poukázal aj na ďalšie námietky sťažovateľa spočívajúce napríklad (aj) v tvrdení, že z dôvodu oneskoreného doručenia mu napadnutého uznesenia okresného súdu nemohol odôvodniť svoju sťažnosť bez zbytočného odkladu, čím vznikli prieťahy v dotknutom konaní, a tým sa zhoršila aj jeho pozícia odsúdeného pre prípadné podanie nového návrhu na podmiennečné prepustenie po uplynutí zákonnej lehoty. Krajský súd sa k sťažnostným námietkam sťažovateľa osobitne vyjadril na strane 6 jeho napadnutého uznesenia. Z vlastných zistení ústavného súdu vyplýva, že doplnenie svojej sťažnosti sťažovateľ doručil okresnému súdu podaním z 3. marca 2021 (č. l. 46 – 47) a prostredníctvom svojho zástupcu podaním z 15. marca 2021 (č. l. 49). Súdny spis bol predložený na rozhodnutie krajskému súdu 22. marca 2021.

16. Zo skutočností uvedených v bode 15 tohto uznesenia je zrejmé, že krajský súd mal vedomosť o sťažovateľom v ústavnej sťažnosti prezentovaných námietkach, a zároveň sa nimi aj zaoberal (s. 6 napadnutého uznesenia a pozri aj bod 20 tohto uznesenia, pozn.). Nie je teda možné stotožniť sa so sťažovateľovou argumentáciou o tom, že krajský súd rozhodol bez toho, aby sa oboznámil s jeho „*obhajobnými argumentmi*“. Zároveň z argumentov prezentovaných sťažovateľom v ústavnej sťažnosti nie je zrejmé, s akým ďalším – iným argumentom sa krajský súd neoboznámil. Aj z chronologického prehľadu podaných odôvodnení sťažností sťažovateľa vyplýva, že tieto boli okresnému súdu predložené ešte pred tým, ako bol spis zaslaný krajskému súdu na rozhodnutie. V nadväznosti na uvedené skutočnosti ústavný súd v tejto časti nenašiel príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením práv sťažovateľa označených v bode 1 tohto uznesenia.

17. Sťažovateľ ďalej namieta spôsob, akým sa krajský súd vysporiadal s jeho podaním „z 03. 02. 2021, v súvislosti s neprimeranou dĺžkou konania“. Tvrdí, že ústavná sťažnosť smeruje proti porušeniu základného práva na obhajobu a súdnu ochranu z dôvodu nečinnosti okresného súdu.

18. Podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku o podmienечnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon väzby alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa trest vykonáva, záujmového združenia občanov alebo na návrh odsúdeného na verejnom zasadnutí. Ak bol návrh odsúdeného o podmienечné prepustenie zamietnutý, môže ho odsúdený opakovať až po uplynutí jedného roka, a ak ide o odsúdeného na dvadsaťpäť rokov alebo na doživotie, po uplynutí troch rokov od zamietnutia okrem prípadu, že návrh bol zamietnutý len preto, že ho odsúdený podal predčasne. Podľa § 415 ods. 4 Trestného poriadku o návrhu podľa odsekov 1 až 3 rozhodne súd najneskôr do 60 dní od jeho doručenia.

19. Pokiaľ sťažovateľ namieta spôsob odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu (bod 17 tohto uznesenia), ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že krajský súd sa v predmetnom rozhodnutí k lehote ustanovenej podľa § 415 ods. 4 Trestného poriadku vyjadril. Uviedol, že ide o lehotu poriadkovú, ktorej nedodržanie nespôsobuje nezákonnosť rozhodnutia, pričom zároveň konštatoval, že následne mal okresný súd lehotu tridsať dní na vyhotovenie rozhodnutia. Poukázal na to, že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo vyhlásené 2. februára 2021 a vyhotovené a expedované 1. marca 2021 s tým, že sťažovateľ si ho prevzal 2. marca 2021, t. j. bolo vyhotovené v zákonom stanovenej lehote aj napriek tomu, že obhajca sťažovateľa si ho prevzal až 11. marca 2021. V nadväznosti na uvedené skutočnosti (okrem iného, pozn.) konštatoval nedôvodnosť sťažnosti sťažovateľa.

20. Ústavný súd uvádza, že okresný súd o návrhu sťažovateľa na podmienечné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody rozhodoval od jeho doručenia 19. novembra 2020 do 2. februára 2021, keď vydal napadnuté uznesenie. Je teda zrejmé, že okresný súd nerozhodol o návrhu sťažovateľa v lehote podľa § 415 ods. 4 Trestného poriadku, pričom predmetnú lehotu následne posudzoval aj krajský súd. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že kritériom pre jeho rozhodovanie musí byť najmä intenzita, s ktorou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a vo väzbe na to zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd. V okolnostiach prerokúvanej veci niekoľkodňové predĺženie lehoty pre rozhodnutie a následné doručenie napadnutého uznesenia okresného súdu (pozri bod 19 tohto uznesenia, pozn.) podľa názoru ústavného súdu aj s prihliadnutím na podrobnú argumentáciu o dôvodoch, pre ktoré došlo k zamietnutiu návrhu sťažovateľa na podmienечné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ako aj s poukazom na skutočnosť, že sťažovateľ v petite svojej sťažnosti namieta porušenie svojho bližšie nešpecifikovaného práva podľa čl. 48 ústavy (s označením, že ide o porušenie práva na spravodlivý proces, pozn.), nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by mu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (bod 1 tohto uznesenia, pozn.). V nadväznosti na už uvedené skutočnosti ústavný súd predmetnú časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

21. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (v zmysle sťažovateľovej argumentácie podľa čl. 6 dohovoru, pozn.) ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľom uplatnené právo „byť podmiennečne prepustený“ nie je garantované dohovorom (napr. rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva zo 7. 5. 1990, Helmut Aldrian v. Rakúsko, č. 16266/90). Tieto konania sa v skutočnosti netýkajú rozhodnutia o „trestnom obvinení“ ani o „občianskych právach a záväzkoch“ v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto namietanie porušenia tohto článku dohovoru všeobecnými súdmi v konaní o žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je nezlučiteľné *ratione materiae* s ustanoveniami dohovoru. Z tohto dôvodu ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

22. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

23. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

24. Vzhľadom na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III.1. a III.2. odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel (bod 2 výroku uznesenia).

25. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2022

Miloš Maďar
predseda senátu